

SỨ MỆNH CỦA BÁO CHÍ CÁCH MẠNG VỚI KHÁT VỌNG VIỆT NAM ĐẾN NĂM 2045

ThS. TRẦN HÙNG PHI*
ThS. HỒ THỨC TÀI**

Tóm tắt: Bài viết phân tích truyền thống vẻ vang của hành trình 100 năm báo chí cách mạng Việt Nam (1925 - 2025), khẳng định báo chí cách mạng là vũ khí tư tưởng, trận địa chính trị trong đấu tranh giải phóng dân tộc, bảo vệ Tổ quốc và xây dựng đất nước. Đồng thời, phân tích những khó khăn, thách thức của báo chí trong kỷ nguyên số và hội nhập quốc tế; đề xuất một số giải pháp chủ yếu để báo chí tiếp tục là ngọn cờ tư tưởng trong hành trình đưa Việt Nam trở thành quốc gia phát triển vào năm 2045.

Từ khóa: báo chí cách mạng Việt Nam; đồng hành; khát vọng; kỷ nguyên số

Ngày nhận: 21/5/2025

Ngày phản biện: 28/5/2025

Ngày duyệt đăng: 05/6/2025

Từ đầu mốc lịch sử năm 1945 đến tầm nhìn chiến lược năm 2045 là hành trình 100 năm xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước. Với ý chí “Không có gì quý hơn độc lập, tự do” và ước mong “nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đặt nền móng cho một khát vọng phát triển lâu dài và bền vững của dân tộc Việt Nam. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng xác định rõ mục tiêu: đến năm 2045, Việt Nam trở thành nước phát triển, thu nhập cao, khẳng định vị thế vững chắc trên trường quốc tế. Để hiện thực hóa khát vọng đó, cần có sự chung tay của cả hệ thống chính trị và toàn dân tộc. Trong hành trình phát triển, báo

chí cách mạng giữ vai trò tiên phong - là lực lượng dẫn dắt trong định hướng tư tưởng, khơi dậy niềm tin, lan tỏa khát vọng vươn lên, truyền cảm hứng cống hiến và thúc đẩy tinh thần đổi mới sáng tạo không ngừng.

1. Truyền thống vẻ vang 100 năm báo chí cách mạng Việt Nam

Báo chí cách mạng Việt Nam ra đời như một tất yếu của lịch sử dân tộc và tiến trình phát triển của cách mạng Việt Nam trong thế kỷ XX. Trong bối cảnh đất nước chìm trong đêm dài nô lệ, khi phong trào yêu nước và cách mạng vô sản đang từng bước hình thành, báo chí cách mạng đã sớm thể hiện vai trò không thể thay thế - là phương tiện truyền bá tư tưởng cách mạng, tổ chức lực lượng, thức tỉnh ý chí đấu tranh và giác ngộ quần chúng, góp phần tạo nền tảng cho sự ra đời và thắng lợi của cách mạng Việt Nam.

*, ** Học viện Chính trị khu vực II.

Ngày 21/6/1925, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc sáng lập tờ Thanh Niên - cơ quan của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, đánh dấu mốc son lịch sử, mở đầu cho dòng chảy báo chí cách mạng Việt Nam. Đây không đơn thuần là sự ra đời của một tờ báo, mà còn là khởi nguồn của một nền báo chí mới, mang bản chất cách mạng, thấm đẫm lý tưởng chính trị, tinh thần chiến đấu kiên cường và sự gắn bó mật thiết với quần chúng nhân dân.

Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là cây bút lớn, người tổ chức, dẫn dắt hoạt động báo chí, mà còn đặt nền móng tư tưởng sâu sắc về vai trò, bản chất và sứ mệnh cao cả của báo chí trong sự nghiệp cách mạng của dân tộc. Người chỉ rõ: “Báo chí của ta thì cần phải phục vụ nhân dân lao động, phục vụ chủ nghĩa xã hội, phục vụ cho đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, cho hòa bình thế giới”¹. Đặc biệt, Người nhấn mạnh rằng, báo chí là một mặt trận, vì thế “cán bộ báo chí cũng là chiến sĩ cách mạng”², “cái bút là vũ khí sắc bén, bài báo là tờ hịch cách mạng để động viên quần chúng đoàn kết đấu tranh, chống chủ nghĩa thực dân cũ và mới, chống chủ nghĩa đế quốc, đứng đầu là đế quốc Mỹ, vì độc lập dân tộc, tiến bộ xã hội và hòa bình thế giới”³... Những lời huấn thị của Chủ tịch Hồ Chí Minh vừa giản dị, vừa sâu sắc, thể hiện nhất quán quan điểm xuyên suốt của Người: làm báo không chỉ là để thông tin, giải trí, mà trước hết và trên hết là để phục vụ nhân dân, phục vụ sự nghiệp cách mạng. Báo chí là vũ khí sắc bén trên mặt trận tư tưởng, là công cụ tổ chức lực lượng cách mạng, là phương tiện đấu tranh không khoan nhượng với cái xấu, cái ác, cái lạc hậu, đồng thời là diễn

đàn cổ vũ, lan tỏa cái đúng, cái tốt, cái tiến bộ trong xã hội.

Ngay từ những ngày đầu thành lập, báo chí cách mạng đã đồng hành cùng các phong trào đấu tranh yêu nước, cổ vũ tinh thần kháng chiến, tuyên truyền chủ nghĩa Mác - Lênin, vạch trần tội ác thực dân, phản ánh hiện thực áp bức và khơi dậy ý chí độc lập, tự cường trong mỗi người Việt Nam. Từ khi ra đời cho đến trước Cách mạng Tháng Tám năm 1945, các báo *Tranh đấu*, *Dân cày*, *Cờ Giải phóng*... đã đóng vai trò quan trọng trong công tác tuyên truyền, vận động quần chúng đứng lên giành lại quyền sống và quyền làm người. Trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ, báo chí thực sự trở thành “trận địa tư tưởng”, là “hỏa tuyến thông tin” - nơi phát đi những thông điệp về lòng yêu nước mãnh liệt, tổ chức lực lượng, cổ vũ tinh thần chiến đấu, lan tỏa những giá trị nhân văn cao đẹp. Những báo như: *Cứu quốc*, *Quân đội nhân dân*, *Cờ Giải phóng*... đã trở thành “lá cờ đỏ” trên mặt trận truyền thông thời chiến, nơi nhiều nhà báo vừa cầm bút vừa cầm súng, xông pha nơi chiến trường để đưa tin kịp thời, truyền tải tinh thần “quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh” đến hàng triệu trái tim Việt Nam.

Sau ngày đất nước thống nhất, báo chí cách mạng bước vào thời kỳ phát triển mới, từ vai trò “báo chí chiến đấu” chuyển sang “báo chí xây dựng”. Trong công cuộc đổi mới từ năm 1986, báo chí không chỉ là lực lượng đi đầu trong việc tuyên truyền đường lối đổi mới của Đảng, mà còn là tiếng nói của nhân dân, nơi phản ánh tâm tư, nguyện vọng của mọi tầng lớp xã hội. Những tờ báo như

Nhân Dân, Tiên phong, Tuổi trẻ, Thanh niên, Lao động, Công an nhân dân..., không chỉ thực hiện nhiệm vụ tuyên truyền, mà còn phát huy vai trò phản biện xã hội sắc bén, dũng cảm đấu tranh chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần nâng cao nhận thức, bảo vệ công lý và củng cố niềm tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước.

Truyền thống báo chí cách mạng Việt Nam được xây dựng và phát triển trong một thế kỷ, đã hình thành và khẳng định ba giá trị nền tảng cốt lõi: tính Đảng, tính chiến đấu và tính nhân dân. Tính Đảng thể hiện ở sự kiên định về chính trị, trung thành với lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, luôn đặt sự lãnh đạo của Đảng và lợi ích của quốc gia, dân tộc lên trên hết. Tính chiến đấu là biểu hiện của tinh thần dũng cảm, sẵn sàng dấn thân, đối mặt với những hiểm nguy và áp lực để bảo vệ sự thật, lẽ phải, không khoan nhượng với cái xấu, cái sai, cái phản động. Tính nhân dân là sợi dây kết nối bền chặt giữa báo chí với đời sống thực tiễn, phản ánh trung thực tâm tư, nguyện vọng, nỗi đau, niềm vui và ước mơ của người dân, nhất là những người yếu thế, ở vùng sâu, vùng xa.

Báo chí cách mạng không phải là báo chí đứng ngoài xã hội, mà luôn là một phần của phong trào cách mạng, là người bạn, người đồng chí, người đồng hành thực hiện lý tưởng cách mạng.

Trong bối cảnh hiện nay, khi cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, chuyển đổi số và mạng xã hội làm thay đổi căn bản cách thức tiếp cận và xử lý thông tin, báo chí đang đứng trước nhiều thách thức chưa từng có như: cạnh tranh khốc liệt với tin giả, tin sai

sự thật, thông tin độc hại; sức ép từ mạng xã hội xuyên biên giới; nguy cơ thương mại hóa báo chí, xô lệch chức năng tư tưởng - chính trị. Tuy nhiên, chính trong hoàn cảnh đó, vai trò của báo chí cách mạng càng trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Truyền thống trung thành, chiến đấu, đổi mới và gắn bó với nhân dân chính là “la bàn tư tưởng”, là “hệ gen bản sắc” giúp báo chí giữ vững tôn chỉ, vượt qua khủng hoảng và tiếp tục tỏa sáng.

“Năm 2025, nền báo chí cách mạng Việt Nam tròn 100 năm tuổi - một cột mốc quan trọng, đánh dấu chặng đường lịch sử vẻ vang của nền báo chí cách mạng đồng hành cùng sự ra đời, trưởng thành và phát triển của Đảng Cộng sản Việt Nam”⁴. Truyền thống báo chí cách mạng Việt Nam không đơn thuần chỉ là di sản lịch sử để tôn vinh, mà còn là nguồn lực tinh thần để hành động, là giá trị cốt lõi để xác định bản lĩnh và sứ mệnh xã hội của người làm báo hôm nay. Hướng tới kỷ niệm 100 năm báo chí cách mạng Việt Nam, nhiệm vụ của báo chí không chỉ là giữ gìn và phát huy giá trị truyền thống, mà còn là nhiệm vụ viết tiếp trang sử ấy bằng ngôn ngữ của thời đại, bằng công nghệ của hiện tại và bằng khát vọng vươn xa của một nền báo chí hiện đại, nhân văn và phụng sự dân tộc.

2. Báo chí cách mạng Việt Nam trong kỷ nguyên số và hội nhập

Bước vào thế kỷ XXI, báo chí toàn cầu đang chứng kiến một cuộc chuyển mình sâu sắc, chưa từng có trong lịch sử. Sự thay đổi này không chỉ dừng lại ở hình thức trình bày, phương tiện truyền tải, mà còn là sự đột phá toàn diện về quy trình sản xuất nội dung, cách thức tiếp cận và tiếp nhận thông tin,

vai trò xã hội và bản chất nghề nghiệp. Trong bối cảnh đó, báo chí cách mạng Việt Nam, với hành trình 100 năm xây dựng và trưởng thành, đang đứng trước thời cơ và thách thức mang tính bước ngoặt khi cùng lúc hội tụ hai dòng chảy lớn: chuyển đổi số mạnh mẽ và hội nhập quốc tế sâu rộng. Đó là bối cảnh mới, không gian mới, thách thức mới và cũng là cơ hội lớn để khẳng định vai trò, vị thế của báo chí trong đời sống chính trị - xã hội và trong hành trình đồng hành cùng dân tộc chinh phục những khát vọng phát triển vươn tầm thời đại.

Chuyển đổi số không còn là một xu thế tương lai, mà là một thực tại đang diễn ra hằng ngày, từng giờ trong mọi lĩnh vực của đời sống, đặc biệt là trong lĩnh vực truyền thông. Với báo chí, kỷ nguyên số đồng nghĩa với sự thay đổi toàn diện về mô hình tổ chức tòa soạn, phương thức khai thác - xử lý - phân phối nội dung và cách thức tương tác với công chúng. Từ tòa soạn truyền thống chuyển sang tòa soạn hội tụ, từ báo in đơn tuyến đến báo chí đa nền tảng, từ bản tin giấy sang báo chí dữ liệu, đồ họa tương tác, e-magazine, podcast, livestream, video ngắn... Tất cả đều là minh chứng cho sự chuyển mình mạnh mẽ. Công nghệ đã mở rộng không gian hoạt động báo chí từ truyền thống một chiều sang đa chiều, từ nội dung cố định sang cá nhân hóa, từ vai trò phản ánh sang vai trò đồng sáng tạo cùng công chúng. Trong môi trường đó, người làm báo không chỉ là người viết, mà còn là người sản xuất nội dung đa phương tiện: dựng video, thiết kế kỹ thuật số, quản trị nền tảng, tương tác xã hội và khai thác dữ liệu. Họ phải kết hợp nhuần nhuyễn giữa tư duy

báo chí truyền thống với kỹ năng công nghệ hiện đại để đáp ứng nhu cầu ngày càng đa dạng, tức thời và cá nhân hóa của độc giả trong thời đại số.

Tuy nhiên, đi cùng với sự bùng nổ công nghệ là làn sóng thông tin hỗn loạn và sự cạnh tranh khốc liệt giữa báo chí chính thống với các nền tảng mạng xã hội, blog cá nhân, các phương tiện truyền thông xuyên biên giới. Nếu như trước đây, báo chí giữ vai trò là nguồn phát tin chủ lực, gần như độc quyền trong việc cung cấp thông tin, thì nay đang dần mất thế độc quyền khi người dùng có thể tiếp cận tin tức từ hàng nghìn nguồn phi chính thống. Việc tiếp cận thông tin không còn bị kiểm soát, dẫn đến nguy cơ lan truyền tin giả, tin sai lệch, xuyên tạc và những luồng dư luận phản động có tổ chức. Trong môi trường truyền thông đa chiều, tốc độ cao và đầy biến động ấy, nếu báo chí chính thống không kịp thời chuyển mình, làm chủ được không gian truyền thông số, thì rất dễ bị tụt hậu, bị “đè sóng”, bị đánh mất vai trò định hướng xã hội và sẽ rơi vào tình trạng “bên lề dư luận”. Báo chí thúc đẩy mạnh mẽ chuyển đổi số và đổi mới sáng tạo; thông tin báo chí cách mạng phải thực sự trở thành dòng thông tin chủ lưu trong không gian số.

Thực tiễn cho thấy, nhiều tòa soạn báo chí lớn ở Việt Nam đang chủ động chuyển mình mạnh mẽ để thích ứng với xu thế chuyển đổi số. Các cơ quan báo chí lớn như Báo Nhân Dân, Thông tấn xã Việt Nam, Đài Truyền hình Việt Nam, Đài Tiếng nói Việt Nam, Báo Tuổi Trẻ, VietnamPlus, Zing News..., đã tiên phong xây dựng mô hình tòa soạn hội tụ, vận hành đa nền tảng, làm chủ dữ liệu

và từng bước ứng dụng trí tuệ nhân tạo vào quy trình sản xuất nội dung. Sự đầu tư về công nghệ, con người, mô hình tài chính và đổi mới nội dung đã giúp những cơ quan báo chí này giữ vững vai trò dẫn dắt, định hướng dư luận, phản biện xã hội và lan tỏa giá trị tích cực. Tuy nhiên, sự chuyển mình chưa diễn ra đồng đều trong toàn ngành báo chí. Trong thực tế, vẫn còn không ít tòa soạn lúng túng, thiếu nhân lực kỹ thuật, thiếu chiến lược nội dung số và đặc biệt là chưa có mô hình tài chính bền vững trong môi trường báo chí trả phí, cạnh tranh thị phần gay gắt. Sự chậm trễ này không chỉ làm giảm năng lực cạnh tranh mà còn khiến một bộ phận báo chí đứng trước nguy cơ tụt hậu, mất dần độc giả và ảnh hưởng đến vai trò xã hội vốn có.

Bên cạnh áp lực từ chuyển đổi số, báo chí Việt Nam còn phải đối mặt với yêu cầu cao hơn từ quá trình hội nhập quốc tế toàn diện và sâu rộng. Hội nhập không chỉ là mở cửa kinh tế, mà còn là sự giao thoa, cạnh tranh, lan tỏa và va chạm giữa các hệ giá trị, các nền tảng truyền thông xuyên quốc gia, các chuẩn mực nghề nghiệp mang tính toàn cầu. Trong bối cảnh đó, báo chí Việt Nam không chỉ có nhiệm vụ đưa tin, mà còn phải trở thành lực lượng tiên phong trong việc bảo vệ chủ quyền thông tin, khẳng định bản sắc dân tộc, lan tỏa hình ảnh quốc gia ra thế giới, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trước các tư tưởng đối lập, phản động hoặc phi chính trị. Đây là cuộc đấu tranh lâu dài, phức tạp, đòi hỏi những người làm báo không chỉ tinh thông nghề nghiệp, mà còn phải có bản lĩnh chính trị, tư duy toàn cầu, khả năng tiếp cận các vấn đề quốc tế bằng ngôn ngữ hiện đại, thông tin

chuẩn xác và theo các chuẩn mực nghề nghiệp quốc tế.

Trong bối cảnh mới, sứ mệnh của báo chí cách mạng càng trở nên quan trọng. Đó không chỉ là nhiệm vụ đưa tin, phản ánh sự kiện, mà là lực lượng kiến tạo tư tưởng, xây dựng niềm tin xã hội, đồng hành cùng nhân dân trong sự nghiệp đổi mới và phát triển đất nước. Báo chí cần tiếp tục giữ vai trò nòng cốt trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; đấu tranh phản bác quan điểm sai trái, thù địch, chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”. Báo chí cũng cần hiện đại hóa nội dung, đa dạng hóa hình thức, nâng cao chất lượng thông tin và làm sâu sắc các vấn đề văn hóa, kinh tế, xã hội; phải là cầu nối hiệu quả giữa Đảng, Nhà nước và Nhân dân trong việc thực hiện mục tiêu phát triển quốc gia đến năm 2045.

Để hoàn thành sứ mệnh ấy, báo chí cách mạng Việt Nam cần xây dựng và thực hiện một chiến lược phát triển mang tầm quốc gia, dài hạn, đồng bộ và có chiều sâu. Thể chế pháp lý cho hoạt động báo chí cần tiếp tục hoàn thiện theo hướng tạo điều kiện đổi mới mô hình hoạt động, minh bạch hóa nguồn tài chính, bảo vệ quyền tác nghiệp của nhà báo và ngăn chặn tình trạng “báo hóa” truyền thông, thương mại hóa thông tin. Đồng thời, cần đầu tư mạnh hơn vào đào tạo và phát triển nguồn nhân lực báo chí số: những người vừa am hiểu chính trị, thông tuệ xã hội, nhạy bén với truyền thông số và làm chủ công nghệ, dữ liệu và các nền tảng truyền thông mới. Chính đội ngũ này sẽ là lực lượng quyết định sự thành bại, dẫn dắt năng lực cạnh tranh và vai trò định hướng của nền báo chí cách mạng Việt Nam trong kỷ nguyên mới.

Ngoài ra, báo chí cần tự nâng cao năng lực thể chế nội bộ. Điều đó đòi hỏi mỗi cơ quan báo chí cần chủ động xây dựng văn hóa đổi mới, nuôi dưỡng tinh thần hội nhập, thiết lập cơ chế lắng nghe công chúng, tăng cường kiểm soát chất lượng thông tin và chuẩn hóa các chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp. Những vấn đề như giật tít câu view, thông tin một chiều, thiếu kiểm chứng, định kiến vùng miền, hoặc sao chép tin bài tràn lan... cần được khắc phục bằng cả công nghệ lẫn đạo đức nghề nghiệp. Trong một xã hội mở, nơi công chúng có nhiều lựa chọn thông tin, thì niềm tin của công chúng là “tài sản chính trị” lớn nhất của báo chí. Khi báo chí đánh mất niềm tin, thì dù có sở hữu nền tảng công nghệ hiện đại đến đâu cũng không thể hoàn thành sứ mệnh dẫn dắt, định hướng và đồng hành cùng dân tộc.

Không thể phủ nhận, kỷ nguyên số và hội nhập quốc tế đang đặt ra những áp lực chưa từng có cho báo chí chính thống. Nhưng nó cũng mở ra cơ hội to lớn để báo chí Việt Nam bút phá, đổi mới, khẳng định vai trò không thể thay thế trong việc định hình dư luận xã hội, định hướng phát triển quốc gia và gìn giữ bản sắc văn hóa dân tộc. Truyền thống vẻ vang 100 năm của báo chí cách mạng Việt Nam đã chứng minh rằng: dù ở hoàn cảnh nào, báo chí Việt Nam vẫn luôn đồng hành cùng nhân dân, vì Tổ quốc, vì sự thật và vì sự tiến bộ xã hội. Chính tinh thần ấy sẽ tiếp tục là điểm tựa để báo chí vượt qua mọi sóng gió của thời đại, giữ vững ngọn lửa nghề nghiệp, làm chủ không gian truyền thông số và góp phần quan trọng vào sự nghiệp xây dựng đất nước giàu mạnh, văn minh, hiện đại trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

3. Báo chí cách mạng với khát vọng Việt Nam đến năm 2045

Khát vọng phát triển đất nước đến năm 2045 (tròn 100 năm thành lập nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, nay là nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam) không chỉ là tầm nhìn chiến lược của Đảng, mà còn là lý tưởng cao cả của dân tộc, là niềm tin sâu sắc của mỗi người dân vào tương lai Việt Nam hùng cường, thịnh vượng. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã xác định mục tiêu: “đến giữa thế kỷ XXI, nước ta trở thành nước phát triển, theo định hướng xã hội chủ nghĩa”⁵. Trong đó, mục tiêu cụ thể là “đến năm 2045, kỷ niệm 100 năm thành lập nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, nay là nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam: Trở thành nước phát triển, thu nhập cao”⁶; có nền kinh tế hiện đại, xã hội dân chủ, văn minh, văn hóa phát triển, đời sống nhân dân hạnh phúc. Vì vậy, khát vọng về một Việt Nam hùng cường, thịnh vượng cần được nuôi dưỡng bằng ý chí chính trị, bằng sự đoàn kết toàn dân, bằng hệ thống chính sách phát triển khoa học, công nghệ. Trong bối cảnh đó, cần một nền báo chí mạnh về tổ chức, bản lĩnh về tư tưởng, trí tuệ và nhạy bén về nghiệp vụ để đồng hành, dẫn dắt và phản ánh trung thực hành trình hiện thực hóa khát vọng đó.

Kể từ khi ra đời, báo chí cách mạng Việt Nam luôn gắn bó, đồng hành cùng vận mệnh quốc gia - dân tộc. Trong mọi giai đoạn lịch sử, từ đấu tranh giành độc lập đến sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, báo chí không chỉ phản ánh thời cuộc, mà còn là lực lượng nòng cốt trên mặt trận tư tưởng - văn hóa: làm nhiệm vụ tuyên truyền, giáo dục, cổ vũ

tinh thần cách mạng và tổ chức quần chúng hành động vì mục tiêu chung của đất nước. “Báo chí cách mạng Việt Nam đã thực sự hòa mình vào dòng chảy của thực tiễn cuộc sống, thể hiện rõ vai trò dẫn dắt tư tưởng và đồng hành với những bước đi lớn của Đảng, tạo sự lan tỏa niềm tin, trách nhiệm, khát vọng phát triển trong mọi tầng lớp nhân dân”⁷.

Hiện nay, báo chí đang đứng trước bước ngoặt lớn của lịch sử, đó là thời đại chuyển đổi số, truyền thông số, hội nhập toàn cầu và sự bùng nổ của các nền tảng mạng xã hội, truyền thông đa chiều. Trong bối cảnh ấy, báo chí cách mạng cần nhận thức rõ sứ mệnh đồng hành cùng dân tộc trong hành trình hiện thực hóa khát vọng Việt Nam là trở thành nước phát triển, thu nhập cao vào năm 2045; đồng hành cùng dân tộc bước vào kỷ nguyên phát triển mới. Theo Tổng Bí thư Tô Lâm: “Kỷ nguyên mới cũng đặt ra yêu cầu nhiệm vụ mới, cao hơn đối với báo chí cách mạng, đòi hỏi báo chí cũng phải phát triển tương xứng, vươn mình cùng dân tộc, xứng tầm với nền báo chí chuyên nghiệp, nhân văn, hiện đại”⁸. Báo chí “với trách nhiệm và sứ mệnh lịch sử dẫn dắt dân tộc phát triển trong kỷ nguyên mới”⁹ cần:

Thứ nhất, báo chí phải là lực lượng tiên phong trong định hướng tư tưởng chính trị, củng cố niềm tin xã hội, lan tỏa lý tưởng phát triển. Khát vọng dân tộc không thể hình thành nếu xã hội bị phân hóa thông tin, người dân mất phương hướng trước các luồng quan điểm đối lập, thù địch, lệch chuẩn. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng khẳng định: “Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ nội dung, phương thức công tác tư tưởng theo

hướng chủ động,... Chú trọng nắm bắt, định hướng dư luận xã hội, bảo đảm thống nhất tư tưởng trong Đảng, đồng thuận cao trong xã hội”¹⁰. Để thực hiện điều đó, báo chí cần làm tốt hơn vai trò “ngọn cờ tư tưởng”, vững vàng trong định hướng giá trị, tích cực bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, kiên quyết đấu tranh phản bác những luận điệu sai trái, xuyên tạc của các thế lực thù địch, đồng thời truyền cảm hứng tích cực cho xã hội, góp phần củng cố sự đồng thuận xã hội, thống nhất trong nhận thức và hành động. “Phát huy cao độ vai trò của báo chí..., thực sự là vũ khí sắc bén, công cụ đắc lực của Đảng trên mặt trận tư tưởng,... Tập trung tuyên truyền, cổ động, tập hợp quần chúng thực hiện đường lối lãnh đạo của Đảng; giáo dục, hướng dẫn các giai tầng trong xã hội hành động theo chuẩn mực, đạo đức xã hội chủ nghĩa; đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch; tham gia tích cực trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực”¹¹.

Thứ hai, báo chí cần trở thành lực lượng chủ lực trong việc phát hiện, lan tỏa các mô hình phát triển mới, con người mới, tư duy sáng tạo, giải pháp đột phá để phục vụ mục tiêu phát triển bền vững. Báo chí phải “không ngừng khơi dậy, khích lệ khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc, ý chí vượt qua khó khăn, thử thách và niềm lạc quan, ý thức tự lực, tự cường, tự hào dân tộc, xây đắp và phát huy khối đại đoàn kết toàn dân tộc, tạo động lực vươn lên cho sự phát triển của đất nước”¹². Mục tiêu đến năm 2045 là rất lớn, mang tính đột phá về năng lực quốc gia. Để đạt được điều đó, Việt Nam cần một thể hệ công dân đổi mới sáng tạo, dẫn thân, làm chủ

khoa học, công nghệ, có tinh thần phụng sự đất nước. Báo chí chính là kênh dẫn dắt tư tưởng, làm bệ phóng cho những giá trị mới, thông qua việc phát hiện và cổ vũ những con người, tổ chức, cộng đồng khởi nghiệp, ứng dụng trí tuệ nhân tạo, chuyển đổi số, phát triển kinh tế xanh, kinh tế tuần hoàn... Những loạt bài điều tra, phóng sự truyền hình, chuyên mục dài kỳ... cần đi sâu vào đời sống kinh tế - xã hội, để từ đó khơi dậy động lực nội sinh, tinh thần vượt khó, dám nghĩ, dám làm. Đây là những yếu tố cốt lõi để hiện thực hóa tầm nhìn Việt Nam đến năm 2045.

Thứ ba, báo chí cũng là một phần của hệ thống chính trị - xã hội, giữ vai trò giám sát, phản biện và thúc đẩy minh bạch, liêm chính, hiệu quả trong hoạt động quản trị quốc gia. Một nền báo chí mạnh mẽ, dân thân, có trách nhiệm sẽ là lực lượng giúp xã hội nhận diện và phòng ngừa các biểu hiện tha hóa, tham nhũng, lạm quyền; thúc đẩy cải cách thể chế, nâng cao năng lực bộ máy. Muốn có một Việt Nam phát triển, không thể có một nền hành chính trì trệ, một bộ máy thiếu hiệu quả. Báo chí với tư cách là “tai mắt của nhân dân”, cần phản ánh kịp thời, khách quan, trung thực những bất cập, sai phạm; đồng thời, đề xuất sáng kiến, hiến kế cải cách để phục vụ sự phát triển chung. Điều đó đòi hỏi những người làm báo không chỉ có bản lĩnh chính trị, mà còn phải có năng lực chuyên môn sâu, hiểu biết toàn diện về các lĩnh vực đời sống, có tư duy phân tích, phản biện và khả năng tiếp cận dữ liệu hiện đại.

Thứ tư, sứ mệnh đồng hành với khát vọng Việt Nam đến năm 2045 cũng đặt ra yêu cầu cấp thiết đổi mới mạnh mẽ về mô hình

tổ chức và hoạt động báo chí. Thời kỳ báo chí truyền thống giữ vai trò độc tôn trong cung cấp thông tin đã là một phần của lịch sử phát triển báo chí. Sự phát triển của mạng xã hội, nền tảng podcast, trí tuệ nhân tạo..., đang thay đổi toàn diện cách người dân tiếp cận và tương tác với nội dung truyền thông. Trong khi đó, báo chí chính thống đôi khi còn chậm nhịp, bảo thủ, thiếu sáng tạo, dẫn đến mất thế chủ động trước truyền thông phi chính thống. Do đó, đổi mới mô hình tòa soạn, chuyển đổi số, cá nhân hóa nội dung, phát triển báo chí dữ liệu, báo chí tự động hóa... không còn là lựa chọn, mà là điều kiện sống còn để báo chí tiếp tục dẫn dắt dư luận trong thời đại mới. Quan tâm nghiên cứu công chúng và các hình thức sản phẩm có sức hấp dẫn, khả năng tương tác cao, lan tỏa sâu rộng trong công chúng, đặc biệt là công chúng trẻ¹³. Cùng với đó là yêu cầu về tài chính bền vững, nâng cao trình độ ngoại ngữ, đạo đức nghề nghiệp và khả năng làm chủ công nghệ của đội ngũ người làm báo.

Thứ năm, hoàn thiện khuôn khổ pháp lý, hiện thực hóa chủ trương, đường lối của Đảng trong lĩnh vực báo chí, đồng thời xử lý các bất cập đang tồn tại, bảo đảm phù hợp với chuyên biến mạnh mẽ của thực tiễn truyền thông hiện đại và định hướng phát triển báo chí cách mạng trong thời kỳ mới. Luật Báo chí (sửa đổi) cần thể hiện rõ hơn bản chất cách mạng và xã hội chủ nghĩa của báo chí nước ta, vừa góp phần tăng cường cơ chế giám sát, quản lý nhưng đồng thời cũng bảo đảm môi trường sáng tạo, cạnh tranh lành mạnh, thúc đẩy đổi mới, đa dạng hóa sản phẩm thông tin. Đây không chỉ là công việc

của các nhà lập pháp, mà cần có sự vào cuộc chủ động, đóng góp trí tuệ và tiếng nói trách nhiệm từ đội ngũ những người làm báo, các cơ quan chủ quản báo chí và toàn xã hội. Mỗi quy định pháp lý cần phản ánh đúng bản chất chuyển động của đời sống xã hội, đồng thời tạo điều kiện để các cơ quan báo chí khẳng định vai trò dẫn dắt dư luận, làm chủ không gian thông tin, không bị hòa tan vào dòng chảy thị trường hoặc bị lấn át bởi các thế lực xuyên tạc, thao túng.

Thứ sáu, bản thân mỗi cơ quan báo chí, mỗi người làm báo phải tự đổi mới tư duy, từ thụ động sang chủ động; từ đưa tin sang tạo dòng thông tin; từ phản ánh sang gợi mở và kiến tạo. Người làm báo thời đại mới không chỉ cần tinh thông nghiệp vụ, trung thực, mà còn phải am hiểu công nghệ truyền thông hiện đại, có bản lĩnh chính trị vững vàng, hiểu sâu chính sách, biết lắng nghe nhân dân, gắn bó với thực tiễn, giữ được ngọn lửa nghề nghiệp và tinh thần dân thân phụng sự. “Kiến định lý tưởng, giá trị cao đẹp của nghề báo, tuân thủ nguyên tắc, giữ gìn đạo đức nghề nghiệp, có tinh thần tiến công, đấu tranh loại bỏ cái xấu, cái sai, bảo vệ cái đúng, cái tốt, luôn hết lòng, hết sức vì sự nghiệp chung”¹⁴.

Thứ bảy, khát vọng Việt Nam đến năm 2045 không chỉ là mục tiêu về tăng trưởng kinh tế hay chỉ số thu nhập, mà còn là tầm nhìn về một đất nước “dân chủ, công bằng, văn minh”, nơi tiếng nói của mỗi người dân được tôn trọng, quyền lực được kiểm soát, pháp luật được thượng tôn và con người được phát triển toàn diện. Trong hành trình kiến tạo ấy, báo chí chính là nền tảng tư tưởng, là công cụ truyền thông dẫn dắt, là cầu nối

giữa Đảng, Nhà nước và Nhân dân, là nơi hiện thực hóa lý tưởng chính trị bằng ngôn ngữ đời sống. Chính vì vậy, hơn ai hết, báo chí cần khẳng định là lực lượng nòng cốt trong mặt trận văn hóa - tư tưởng, là động lực thúc đẩy trí tuệ quốc gia, là tinh thần phản biện lành mạnh và là nguồn cảm hứng tích cực trong xã hội.

Tóm lại, trải qua 100 năm hình thành và phát triển, báo chí cách mạng Việt Nam đã viết nên những trang sử hào hùng bằng mồ hôi, trí tuệ và cả máu xương của những người làm báo dũng cảm, trung kiên. Truyền thống ấy chính là điểm tựa để báo chí tiếp tục đổi mới, hội nhập và đồng hành cùng dân tộc trong kỷ nguyên vươn mình mạnh mẽ. Hành trình phát triển đến năm 2045 của đất nước nói chung, của báo chí cách mạng nói riêng sẽ còn nhiều khó khăn, thử thách, nhưng với bản lĩnh cách mạng, tinh thần phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân và khát vọng vươn tới tầm cao mới, báo chí cách mạng Việt Nam hoàn toàn có thể vững bước trên con đường đã chọn, con đường vì dân, vì nước, vì tương lai hùng cường và thịnh vượng của Tổ quốc. ♦

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. 12, tr. 166.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 13, tr. 466.

3. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 14, tr. 540.

4, 7, 8, 9. “Toàn văn phát biểu của Tổng Bí thư Tô Lâm tại Lễ trao giải báo chí Búa liềm vàng 2024”, ngày 20/01/2025, <https://tuoitre.vn>.

5, 6. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. I, tr. 112.

10. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, *Sđd*, t. I, tr. 181.

11, 12, 13, 14. “Toàn văn bài phát biểu của Chủ tịch nước Tô Lâm tại Lễ trao Giải Báo chí quốc gia lần thứ XVIII năm 2023”, ngày 24/6/2024, <https://hvannd.edu.vn>.